

Open brief aan de minister van Justitie Jean Gol

De Belgische Liga voor de Verdediging van de Rechten van de Mens stelt met ongerustheid vast dat het aantal voorlopig gehechten in de Belgische gevangenen angstwekkend stijgt. In februari 1984 bedroeg volgens de Raad van Europa het aantal voorlopig gehechten 30,5 % van de totale Belgische gevangenispopulatie. Dit betekent één op drie. Ten opzichte van het totaal aantal beoordeelde schommelt het aantal personen die ook in voorlopige hechtenis waren, in 1978, rond de 12 %. Dit hoge percentage werd sinds het tot stand komen van de wet op de voorlopige hechtenis in 1874 nooit eerder bereikt. D.w.z. dat meer dan één op tien personen die voor de Korrektionele rechtbank komen voorlopig gehecht (geweest) zijn. De wet van 1973 die de misbruiken moest indijken is dus niet efficiënt geweest. De Liga stelt vast dat het begrip 'ernstige en uitzonderlijke omstandigheden die de openbare veiligheid raken', die de voorlopige vrijheidsberoving toelaat, al te gemakkelijk wordt toegepast (art. 2 wet 20 april 1874).

Verder stelt de Liga vast dat de duur van de voorlopige hechtenis steeds toeneemt. Dit is zeker het geval met betrekking tot misdaden, maar dit geldt ook voor wanbedrijven. Zo bij voorbeeld zaten er in 1900 slechts 2 % van de gehechte beklaagden die voor het Hof van Assisen moesten verschijnen een voorlopige hechtenis uit van meer dan één jaar; in 1960 was dat cijfer reeds 27 % en in 1978 86 %. Van de gehechte beklaagden die voor de korrektionele rechtbank moesten verschijnen, zaten er in 1900 slechts 3 % een voorlopige hechtenis uit van meer dan zes maanden; in 1960 was dat 8 % en in 1980 20 %, d.w.z. één op vijf. Steeds meer voorlopig gehechten en hun advocaten zien zich bovendien verplicht beroep aan te tekenen bij de Kamers van Inbeschuldigingstelling tegen wat zij ervaren als ongegronde beslissingen van de raadkamer. In 1964 gebeurde dat in 1.000 gevallen; in 1973 in 2.000 gevallen en vijf jaar later, in 1978 in nagenoeg 3.000 gevallen. Ook het aantal beslissingen die door de Kamers van Inbeschuldigingstelling dienden hervormd te worden steeg zorgwekkend: van 668 in 1964 tot 1.093 in 1978.

Onder meer uit deze cijfers, geachte heer Minister, moge blijken dat de wetswijziging van 1973 op de wet op de voorlopige hechtenis, die als voornaamste doel had het aantal voorlopige hechtenissen in te perken en de misbruiken te voorkomen, ondoeltreffend is geweest. Verder leert ons 150 jaar justitiebeleid dat de respectieve ministers van justitie tussen twee wetswijzigingen van de voorlopige hechtenis door, zich verplicht zagen bij middel van omzendbrieven de gerechtelijke autoriteiten te wijzen op de strikte geest van de wet en de beperkte toepassingsmodaliteiten die de wet voorziet. De steeds terugkerende kritieken vanuit het parlement zijn daar in het verleden niet vreemd aan geweest.

De Liga voor de Verdediging van de Rechten van de Mens is de mening toegedaan dat wij ons opnieuw in een periode bevinden waarin de wet te ruim wordt geïnterpreteerd en toegepast. De Liga meent dit tevens op te maken uit enkele

gebeurtenissen die ons in de voorbije tijd gesignaleerd werden, waarbij volgens de Liga niet zozeer de geest van de wet werd toegepast, maar waarbij werd afge-rekend met personen die kritiek uitbrachten op het beleid:

1. Eind januari werden twee dokters in Genk in voorlopige hechtenis genomen, omdat zij hun lidgeld weigerden te betalen aan de Orde van Geneesheren en zich verzetten tegen de inbeslagname van hun goederen.

2. Sinds einde januari van dit jaar zijn twee Leuvense vrouwen in voorlopige hechtenis genomen op verdenking van het schilderen van slogans voor de vrede.

3. In maart '84 werden twee homoseksuelen gedurende twee maanden in voorlopige hechtenis gehouden op beschuldiging van 'uitbating van een on-tuchthuis'. Het aanhoudingsmandaat noemde hen gevaarlijk omdat ze van een 'dubieuze moraliteit' zouden getuigen.

4. In juni '84 zijn in Leuven drie personen in voorlopige hechtenis genomen wegens het aanbrengen van slogans voor de vrede. Ze werden bovendien gedurende drie dagen op sekreet gesteld, omdat zij weigerden een verklaring af te leggen, hetgeen nochtans hun goed recht is. Volgens de Liga werd het sekreet, voorzien bij art. 3 van de wet op de voorlopige hechtenis, in dit geval misbruikt.

5. In juni-juli 1984 is een gynaecoloog gedurende tien dagen in voorlopige hechtenis genomen op verdenking van abortus.

Gezien al deze feiten, geachte heer Minister, dringt de Belgische Liga voor de Verdediging van de Rechten van de Mens er op aan dat u op korte termijn bij wijze van omzendbrief aan de gerechtelijke autoriteiten zou duidelijk maken dat de wet op de voorlopige hechtenis een beperkte toepassing moet kennen. Verder dringt de Liga er op aan dat de wet op de voorlopige hechtenis zou gewijzigd worden, zodat de rechten van de verdediging en de tegensprekelijkheid van het vooronderzoek beter zouden gewaarborgd zijn en zodat er geen ruimte meer wordt gelaten voor een volgens de Liga te ruime toepassing van de wet op de voorlopige hechtenis.

André De Becker,
Voorzitter Belgische Liga
voor de Verdediging van
de Rechten van de Mens.